

İstanbul'da Taş Devri İzleri

Beykoz'da yapılan yüzey araştırmalarında bulunan taş figürler, İstanbul'daki yaşam izlerini yontma taş devri olarak ifade edilen Paleolitik döneme kadar götürdü. - 13.12.2018

İstanbul Üniversitesi Arkeoloji Bölümü Tarih Öncesi Arkeolojisi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Emre Güldoğan tarafından, 2013'ten itibaren Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın izniyle Silivri, Çatalca, Büyükçekmece, Beylikdüzü, Gaziosmanpaşa, Sarıyer, Beykoz, Kartal, Pendik, Maltepe, Sancaktepe, Sultanbeyli, Tuzla, Şile ve Çekmeköy'de yürütülen İstanbul İli Yüzey Araştırmaları (İstYA) Projesi çerçevesinde yapılan araştırmalar sonucunda önemli buluntular elde edildi.

Güldoğan'ın Beykoz Belediyesi'nin desteğiyle eylülde yaptığı yüzey araştırmasında, gerek İstanbul'un kültür tarihi, gerekse ülke arkeolojisi açısından önemli olan tarih öncesi dönemlere tarihlenen yontma taş buluntularının yanı sıra taşınabilir kaya sanatı örnekleri olarak adlandırılan işlenmiş insan yüzü biçimli taş, hayvan biçimli kırık taş figürü ile üzeri çizili 2 taş nesne bulundu.

Benzerlerine özellikle Paleolitik dönem sonlarında dünyanın farklı bölgelerinde rastlanılan ve Türkiye'de yapılan arkeolojik yüzey araştırması sırasında grup olarak elde edilen ilk örnekleri oluşturan buluntular, İstanbul'un tarih öncesi dönemlerdeki rolünün anlaşılmasına önemli katkı sunacak.

“Kayda geçmiş bu tarz bir buluntu grubu yoktu”

Araştırmasıyla ilgili AA muhabirine açıklama yapan Doç. Dr. Emre Gldoğan, kentte son yıllarda kentsel dönüşüm, ulaşım ve inşaat faaliyetlerinden dolayı arkeolojik alanlarla ilgili tahribatlar yaşandığını belirterek, İştambul'la ilgili günümüze kadar gelen arkeoloji potansiyelinin ne olduğunu araştırmak üzere İştYA Projesi'nin yürütüldüğünü söyledi.

İştambul'un Anadolu ve Avrupa yakalarındaki 15 ilçesinde altı sezondur devam eden İştYA Projesi kapsamında günümüze kadar tarih öncesi dönemlerle ilgili herhangi bir arkeolojik kaydın bulunmadığı Beykoz ve çevresi için ilk örnekler olarak değerlendirilebilecek buluntular elde ettiklerini anlatan Gldoğan, ilçedeki çalışmalarının Beykoz Belediyesi'nin desteğiyle gerçekleştirildiğini kaydetti.

Gldoğan, ilçedeki çalışmalarda tarih öncesi dönemlere tarihlenen yontma taş

buluntularla beraber çanak çömlek örnekleri ile taşınabilir kaya sanatı örneklerinin bulunduğunu dile getirerek, şöyle devam etti:

“Çalışmamızda, ülkemiz sınırlarında az olarak temsil edilen özellikle Paleolitik dönemin sonlarında dünyada farklı yerlerde rastlanılan örneklerle karşılaştık. Daha önce İstanbul ve çevresinde kayda geçmiş bu tarz bir buluntu grubu yoktu. Grup halinde bulunan ilk örnekler. Zaten Beykoz'da arkeolojik anlamda tarih öncesiyle ilgili bir kayıt yok. Bu yıl yapılan çalışmalarla tespit edildi. Bunlar, bölgenin arkeolojik geçmişinin ortaya çıkartılmasında önemli bilgileri barındırıyor.”

“Üçgen biçimli gözler ile kaş kemerleri oldukça net”

Doç. Dr. Emre Güldoğan, figürlerin doğal bir süreç sonucu oluşup oluşmadığını anlamak amacıyla jeoloji ve coğrafya bilimi uzmanlarınca da değerlendirildiğini anlatarak, şöyle

konuştu:

“Aldığımız görüşler sonucunda söz konusu buluntuların doğal olmadıkları belirlendi. Buluntulardaki insan yüzü biçimli olan taş nesne üzerinde üçgen biçimli gözlerle kaş kemerleri ve burun oldukça net bir biçimde ayırt edilmekte. Taşın kalan kısımlarında da az olsa da işlenme izleri görülüyor. Figürün olarak adlandırılan kum taşından biçimlendirilen nesnede ise özellikle zemine oturduğu düşünülen kısımda işleme izleri oldukça belirgin olarak yapılmış. Taş üzerinde çeşitli yerlerde kazıma izleri ve kenarlarda ise düzeltme izleri net bir biçimde görölmekte. Üzeri çizili taşlardan ilki yine kum taşından oval biçimli kenar kısımları yuvarlaklaştırılmış, üzerinde ise birbirini kesen doğrusal çizgiler yer alıyor. İzler üzerinde yapılan çalışmalarda derinliklerinin farklı olduğu görölmekte. Bilinçli bir şekilde taşın üzerine bu izlerin açıldığı düşünölmekte. Diğer taş nesnede ise her iki yüzde birbirini çapraz olarak kesen iki doğrusal çizgi dikkati çekmekte. Dörtgen bir kum taşından biçimlendirilmiş nesnede her iki yüzeydeki çizgilerin kesişim noktaları aynı yere gelecek şekilde açıldığı görölmekte.”

Yüzey araştırmaları devam edecek

Emre Güldoğın, İstanbul'un tarih öncesi dönemiyle ilgili çalışmalar yapıldığını belirterek, “Bizim çalıştığımız bölgede tarihi öncesiyle ilgili herhangi bir kayıt yoktu. Bu açıdan hem yayılımı göstermesi hem de insan izlerinin buralarda takip edilebilmesi adına önemli sonuçlar barındırıyor. İstanbul'un Paleolitik dönemden beri gelen kültürel tarihi anlamında bir geçmişı var. Ancak bu belirli bölgelerdeydi. Biz bunun Beykoz'a kadar yayılımını gördük.” diye konuştu

Güldoğın, bulunan nesnelerin gerekli çalışmaların ardından İstanbul Arkeoloji Müzesi'ne teslim edildiğini ifade ederek, İstanbul İli Yüzey Araştırmaları Projesi kapsamında çalışmalara 2019'da da Beykoz'da devam edeceğini dile getirdi.

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA